

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Teze diplomové práce

Analýza spotřeby masa v České republice

Bc. Hana Michlová

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Diplomová práce pojednává o vývoji spotřeby jednotlivých druhů masa v České republice mezi lety 1999 a 2013. V rešeršní části jsou uvedeny informace o složení a kvalitě masa, dále o jeho významu z pohledu lidské výživy, historický vývoj spotřeby masa a vybrané vlivy, které působí na jeho spotřebu.

Ve vlastním zpracování je v první části porovnána struktura a trendy ve spotřebě vybraných států Evropské unie a je porovnána také s celosvětovou spotřebou. Pomocí vybraných statistických metod je analyzován vývoj časových řad spotřeby jednotlivých druhů masa. Ve druhé části jsou analyzovány spotřebitelské preference jednotlivých druhů masa v rámci dotazníkového šetření u respondentů z celé České republiky. Jsou analyzovány důvody pro konzumaci, četnost konzumace jednotlivých druhů a socioekonomické faktory působící na spotřebu masa.

Klíčová slova

Maso, hovězí, vepřové, drůbeží, spotřeba, Česká republika, časové řady, trend, statistická analýza.

Cíl práce

Cílem této diplomové práce je statistická analýza časových řad spotřeby masa mezi lety 1999 – 2013 pomocí vybraných metod, dále porovnání trendů ve spotřebě jednotlivých druhů masa v České republice s trendy vybraných zemí Evropské unie. V rámci dotazníkového šetření je cílem analýza spotřebitelské preference jednotlivých druhů masa v rámci celé České republiky.

Metodika

V rešeršní části byly použity metody sekundárního sběru dat, analýza dokumentů, komparace informací a studium odborné literatury a internetových zdrojů.

V první části vlastního zpracování byly analyzovány časové řady sekundárních dat, byly vypočteny elementární charakteristiky časových řad a poté byl modelován trend časové řady. Dalším krokem byla statistická verifikace zvoleného modelu.

Ve druhé části byl nejprve sestaven dotazník, jehož použitelnost byla ověřena na výběrové skupině respondentů. Dalšími kroky byl sběr dat od výběrového souboru respondentů a grafická analýza. Následně byly znaky rozvrženy do asociačních a kontingenčních tabulek,

byla ověřena závislost jednotlivých znaků a v případě jejího prokázání byla změřena síla závislosti.

Závěry a doporučení

Maso má v lidské výživě zcela nezanedbatelný vliv, jelikož obsahuje množství tělu potřebných látek, jako jsou bílkoviny, tuky, extraktivní látky, vitamíny, minerální látky, vápník, draslík, hořčík a železo. Zda bude maso kvalitní, závisí na mnoha faktorech, jako je věk zvířete, pohlaví, způsob chovu a výživa, plemeno, tuk, který je obsažen v mase, v jakém zdravotním stavu je zvíře před porážkou, zda není ve stresu a v neposlední řadě, jak je s masou zacházeno po porážce zvířete. Nejrychleji spotřebitelé reagují na změny cen masa, které jsou stanovovány mimo jiné v závislosti na jeho kvalitě. Ze zdravotního hlediska je nejvhodnější konzumovat libové maso, jelikož vyšší obsah masa může zvyšovat hladinu cholesterolu v krvi a může způsobit onemocnění dnou.

Úroveň spotřeby ovlivňuje mnoho faktorů, jako je cena potravin, která je ovlivněna dalším množstvím faktorů. Dále spotřebu ovlivňují ceny zboží, služeb, příjmy obyvatelstva, nabídka potravin, reklama, propagace, zdravotní aspekty, spotřebitelské ceny a další socioekonomické příčiny, jako jsou například speciální systémy, které odmítají příjem masa z různých důvodů, ať už společenských, náboženských, zdravotních nebo humánních. Spotřebitelé jsou ovlivňováni také informacemi, kterých se jim dostává z médií.

V České republice je na nejvyšší úrovni spotřebováno maso vepřové, následně drůbeží, hovězí a rybí maso. Světová spotřeba masa je na jiné úrovni, nežli je tomu v České republice, na nejvyšší úrovni je spotřeba masa drůbežního, hověžního a vepřového maso je až na třetím místě. V porovnání s Finskem, Německem, Rumunskem, Španělskem a Velkou Británií je Česká republika na pátém místě v konzumaci hověžního masa, na třetím místě v konzumaci vepřového masa a stejně je tomu u masa drůbežního.

V rámci České republiky se spotřeba hověžního masa meziročně snižuje, tento trend je příkládán zdravotní osvětě, cílenému snižování spotřeby červeného masa a složitější úpravě hověžního masa. Spotřeba vepřového masa je dlouhodobě klesající v důsledku podobných vlivů, jako je tomu u hověžního masa. Mezi spotřebiteli rostla obliba drůbežního masa až do roku 2005, poté se jeho spotřeba ustálila. Prudký nárůst je připisován pozitivním zdravotním vlastnostem tohoto masa, další nárůst nebyl pokračující v důsledku rychlého nasycení trhu. Spotřeba skopového, koňského a kozího masa je na nízké úrovni,

z dlouhodobého hlediska jeho obliba mírně stoupá. Spotřeba králíčoho masa je dlouhodobě klesající, tento trend je přisuzován industrializaci a klesající nabídce králíčoho masa. Obliba masa zvěřiny stoupá, maso je nabízeno častěji. Spotřeba rybího masa kolísá, v rámci zdravotní osvěty je konzumováno více. Vzhledem ke specifickým sensorickým vlastnostem není však některými strávníky upřednostňováno. Spotřeba masa celkově v České republice klesá, je tomu tak v rámci zdravotní osvěty a narůstajícímu počtu příznivců speciálních systémů stravování, odmítajících příjem masa, což dokazuje také fakt, že celkem 10% respondentů dotazníkového šetření nekonzumuje maso.

Nejvíce dotazovaných konzumuje maso kvůli tomu, že jim chutná, dalšími faktory, byly zdravotní důvody, tradice a to, že je maso zdrojem energie. Hovězí maso je nejčastěji konzumováno méně než jednou týdně a nebyla prokázána závislost jeho konzumace na výši příjmu. Vepřové maso je konzumováno nejčastěji jednou až třikrát týdně a byla prokázána závislost jeho spotřeby na spotřebě drůbežního masa, které je také konzumováno nejčastěji jednou až třikrát týdně. Mezi respondenty je však drůbeží konzumováno více než maso vepřové, v tomto směru došlo k odchylce od celorepublikového trendu v rámci výběrového souboru. Hovězí maso je konzumováno na třetím místě jak v rámci celorepublikového trendu, tak mezi respondenty dotazníku. Králíčoho masa, kozí, skopové maso a zvěřina nejsou mezi respondenty oblíbenými druhy masa, z tohoto důvodu nemohla být jejich spotřeba podrobněji analyzována. Rybí maso je mezi respondenty konzumováno na podobné úrovni jako maso hovězí a nebyla prokázána závislost jeho spotřeby na sociálním statusu dotazovaných.

Čtvrtina dotazovaných se cítí být ovlivněna médii zmiňujícími choroby zvířat. Nebyla prokázána závislost pohlaví respondenta na tom, zda je pro něj důležitý vliv médií, nebyla prokázána ani závislost na vzdělání respondenta. Vlivy, které působí na spotřebitele při nákupu masa, jsou kvalita, cena, vzhled masa, ale také místo původu daného kusu. V rámci analýzy kvalitativních znaků nebyla prokázána závislost mezi vlivy na spotřebu masa a vzdělání dotazovaného. Čtvrtina dotazovaných by neupravila frekvenci spotřeby masa v případě jeho zlevnění, 31% by však spotřebu upravilo v případě jeho zdražení. Oba dva faktory jsou závislé na příjmu respondenta. Respondentů, kteří někdy onemocněli dnou, bylo tak malé množství, že nebylo možné jejich spotřebu dále analyzovat. Změnu struktury spotřeby ze zdravotních důvodů uvedla pětina dotázaných, tato změna však nebyla prokázána v důsledku věku dotazovaného.

Spotřeba masa je ovlivněna mnoha faktory a ne všechny jsou zcela prokazatelné. Na základě určitých předpokladů byly realizovány statistické hypotézy, některé z nich byly prokázány, jiné nikoliv.

Vybrané bibliografické citace

1. STEINHAUSER, L. a kol.: Hygiena a technologie masa. LAST Brno, 1995, 457 s. ISBN 80-900260-4-4.
2. KUNOVÁ, Václava. Zdravá výživa. 2., přeprac. vyd. Praha: Grada, 2011, 140 s. Zdraví. ISBN 978-802-4734-330.
3. Míra inflace, vývoj spotřebitelských cen vybraných výrobků (1989-2013). Česká republika od roku 1989 v číslech [online]. 16. 5. 2014 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z:<http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/p/320181-14>
4. Per Capita Consumption of Poultry and Livestock, 1965 to Estimated 2015, in Pounds. National chicken council [online]. January 12, 2015 [cit. 2015-03-22]. Dostupné z: <http://www.nationalchickencouncil.org/about-the-industry/statistics/per-capita-consumption-of-poultry-and-livestock-1965-to-estimated-2012-in-pounds/>
5. ŠTIKOVÁ, Olga, Helena SEKAVOVÁ a Ilona MRHÁLKOVÁ. Vliv socio-ekonomických faktorů na spotřebu potravin: (výzkumná studie). Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2009, 73, [13] s. ISBN 978-808-6671-628.
6. Spotřeba potravin a nealkoholických nápojů na 1 obyvatele v České republice. Český statistický úřad [online]. 16. 5. 2014 [cit. 2015-02-28]. Dostupné z:[http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/D9003FD955/\\$File/3201814_0302.pdf](http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/D9003FD955/$File/3201814_0302.pdf)
7. Statistika pro ekonomy. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007, 415 s. ISBN 978-80-86946-43-6.
8. SVATOŠOVÁ, Libuše a Bohumil KÁBA. Statistické metody II. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, 2008, 107 s. ISBN 978-802-1317-369.
9. ŘEZANKOVÁ, Hana. Analýza dat z dotazníkových šetření. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007, 212 s. ISBN 978-80-86946-49-8.
10. CYHELSKÝ, Lubomír a Eduard SOUČEK. Základy statistiky. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2009, 163 s. Eupress. ISBN 978-807-4080-135.

11. Commodity Balances - Livestock and Fish Primary Equivalent. FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS STATISTICS DIVISION [online]. 2015 [cit. 2015-03-28]. Dostupné z:<http://faostat3.fao.org/download/FB/BL/E>